



PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY
ul. Długa 47, 85-034 Bydgoszcz
tel. (52) 345-56-44, fax (52) 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 28 marca 2014r.

Znak sprawy: RBG-61-41/13/AS

DECYZJA nr RBG – 8/2014

- I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez **MoneyNow Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku**

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

po uprawdopodobnieniu stosowania przez **MoneyNow Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku** praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. stosowaniu w *Umowie pożyczki* postanowienia umowy wpisanego – na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) – do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone w brzmieniu:

W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za trzy wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci listem poleconym. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami monitów w następującej wysokości: 30 zł za pierwszy monit i 50 zł za drugi i trzeci monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni a trzeci 25 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki. Łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 130 zł,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*;

2. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niewskazanie w *Formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego* informacji o:

- a. rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego – wbrew dyspozycji przepisu art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. *o kredycie konsumenckim* (Dz. U. Nr 126, poz. 715, z późn. zm.),
- b. skutkach braku płatności dotyczących przekazania danych o zadłużeniu Pożyczkobiorcy do biur informacji gospodarczej zgodnie z ustawą z dnia 9 kwietnia 2010r. *o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych* (Dz. U. Nr 81, poz. 530 ze zm.) – wbrew dyspozycji przepisu art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 12 maja 2011r. *o kredycie konsumenckim*,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*;

3. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niewskazanie w Umowie pożyczki informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego – wbrew dyspozycji przepisu art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. *o kredycie konsumenckim*,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*;

i po przyjęciu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **zobowiązania** złożonego przez **MoneyNow Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku** do:

1. zmiany stosowanego we wzorcu umowy pożyczki postanowienia o treści: *W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za trzy wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci listem poleconym. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami monitów w następującej wysokości: 30 zł za pierwszy monit i 50 zł za drugi i trzeci monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni a trzeci 25 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki. Łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 130 zł, i zastąpienia go postanowieniem w brzmieniu: **W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za cztery wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci i czwarty – listami poleconymi. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami tych monitów w następującej wysokości: 7 zł za pierwszy i drugi monit i 10 zł za trzeci i czwarty monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni, trzeci 25 dni, czwarty 61 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy pożyczki. W związku z powyższym, Pożyczkobiorcy zostaną wysłane maksymalnie 4 monity nie częściej niż raz na tydzień, a łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 34 zł;***
2. zamieszczenia w *Formularzu informacyjnym kredytu konsumenckiego* oraz w *Umowie pożyczki* informacji, że roczna stopa zadłużenia przeterminowanego wynosi zero procent;
3. zamieszczenia w *Formularzu informacyjnym* informacji o tym, że dane o zadłużeniu Pożyczkobiorcy mogą zostać przekazane do biur informacji gospodarczych,

nakłada się na tego przedsiębiorcę obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez **MoneyNow Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku**

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na tego przedsiębiorcę obowiązek złożenia Prezesowi UOKiK informacji o stopniu realizacji zobowiązań w terminie do 31 maja 2014r. poprzez przedłożenie nowego wzorca umowy wraz z formularzem informacyjnym oraz przykładowych trzech umów zawartych w oparciu o nowy wzorec.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (**dalej: Prezes UOKiK lub organ ochrony konsumentów**) postanowieniem Nr RBG-263/2013 z dnia 14 października 2013r. – wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez **MoneyNow Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku (dalej: MoneyNow lub Spółka)** praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku niniejszego postępowania Prezes UOKiK pismem z dnia 15 października 2013r. wezwał przedsiębiorcę do ustosunkowania się do przedstawionych zarzutów. W piśmie z dnia 6 listopada 2013r. MoneyNow złożyła wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nakładającej na Spółkę obowiązek wykonania działań, zmierzających do zapobieżenia zarzucanym przez Prezesa UOKiK naruszeniom zbiorowych interesów konsumentów, tj. zmiany stosowanego we wzorcu umowy pożyczki postanowienia o treści: *W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za trzy wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci listem poleconym. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami monitów w następującej wysokości: 30 zł za pierwszy monit i 50 zł za drugi i trzeci monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni a trzeci 25 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki. Łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 130 zł, i zastąpienie go postanowieniem w brzmieniu: **W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za cztery wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci i czwarty – listami poleconymi. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami tych monitów w następującej wysokości: 7 zł za pierwszy i drugi monit i 10 zł za trzeci i czwarty monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni, trzeci 25 dni, czwarty 61 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy pożyczki. W związku z powyższym, Pożyczkobiorcy zostaną wysłane maksymalnie 4 monity nie częściej niż raz na tydzień, a łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 34 zł***. Ponadto Spółka zobowiązała się do zamieszczenia w Formularzu informacyjnym

kredytu konsumenckiego oraz w *Umowie pożyczki* informacji, że roczna stopa zadłużenia przeterminowanego wynosi zero procent, a także do zamieszczenia w *Formularzu informacyjnym* informacji o tym, że dane o zadłużeniu Pożyczkobiorcy mogą zostać przekazane do biur informacji gospodarczych. MoneyNow wskazało, iż wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej składany jest na wstępnym etapie postępowania, co jest zgodne z wymogami wynikającymi z *Wyjaśnień Prezesa UOKiK w sprawie wydawania decyzji zobowiązującej (...)*. Spółka przedstawiła powyższe zobowiązania w przekonaniu, iż ich realizacja umożliwi wyeliminowanie zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK praktyk lub skutków.

Następnie, pismem z dnia 25 lutego 2014r. skierowano do Spółki zawiadomienie o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości przeglądania akt i wypowiedzenia się w sprawie zebranego materiału dowodowego. Strona skorzystała z możliwości przeglądania akt.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów Prezes UOKiK ustalił, iż MoneyNow Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000355315, prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku VII Wydział Gospodarczy KRS. Zgodnie z wpisem, przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne. Spółka ta rozpoczęła oferowanie pożyczki gotówkowej od dnia 23 lipca 2012 roku. W tym dniu została udzielona pierwsza pożyczka. MoneyNow zawiera z konsumentami pożyczki gotówkowe na z góry określone kwoty: 100, 200 i 300 zł dla nowych klientów oraz 400 zł dla stałych klientów w lokalach Spółki.

W związku z prowadzoną działalnością MoneyNow stosuje wzór *umowy o pożyczkę* oraz *Formularz informacyjny*. W przedłożonych dokumentach Prezes UOKiK dopatrzył się naruszeń, o których mowa w pkt I. 1-3 sentencji decyzji.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Interes publiczny

Prezes UOKiK, zgodnie z art. 1 ust. 1 *uokik*, podejmuje się ochrony interesów konsumentów wyłącznie w interesie publicznym, tzn. wtedy, gdy daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach.¹ Warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego, bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy podejrzenia stosowania przez **MoneyNow** praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów będących Pożyczkobiorcami względem Spółki, jak i tych potencjalnych, którzy chcieliby zawrzeć umowę pożyczki ze Spółką.

¹Por. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 stycznia 2009r., sygn. akt: XVII Ama 26/08;

Oznacza to *de facto*, że przedmiotowe praktyki mogłyby dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem mogły naruszać zbiorowy interes konsumentów. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Przedsiębiorca

Przepisy art. 4 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w zw. z art. 4 ust. 1 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2013r., poz. 672 j.t. z późn. zm.) definiują przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą – czyli zgodnie z art. 2 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową a także zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły – a także mającą charakter zarobkowy.

MoneyNow będąc spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców KRS prowadzi działalność w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych konsumentom od 23 lipca 2012r. Działalność powyższa ma zatem charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy.

Wobec powyższego należy uznać, iż MoneyNow spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do bycia przedsiębiorcą. W konsekwencji jej działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Przesłanki wydania decyzji zobowiązującej z art. 28 *uokik*.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 *uokik*, jeżeli w toku postępowania przed Prezesem UOKiK w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 *uokik*, jednak zobowiąże się on do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Istota decyzji zobowiązującej polega na quasi-porozumieniu się przedsiębiorcy z Prezesem UOKiK co do sposobu załatwienia sprawy, będącej przedmiotem postępowania. Porozumienie to opiera się na pośrednim przyznaniu się przedsiębiorcy do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i zobowiązaniu się do określonego zachowania, które ma prowadzić do zakończenia tych naruszeń i zapobieżenia im w przyszłości, w zamian za odstąpienie Prezesa UOKiK od wydania decyzji z art. 26 lub 27 *uokik*, stwierdzającej fakt naruszenia zakazu z art. 24 ust. 1 *uokik* oraz od nałożenia kary pieniężnej na przedsiębiorcę.²

Analiza przepisu art. 28 ust. 1 *uokik* pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Prezes UOKiK może wydać powyższą decyzję w sytuacji łącznego spełnienia dwóch przesłanek:

- uprawdopodobnienia w trakcie postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, iż przedsiębiorca stosuje niedozwoloną praktykę, o której mowa w art. 24 *uokik*,

² D. Miąsik [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, Warszawa 2009r., s. 1048;

- zobowiązania przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.

Uprawdopodobnienie (*semiplena probatio*) oznacza, że na korzyść Strony postępowania (przedsiębiorcy) odstąpiono od udowodnienia określonych faktów na rzecz uprawdopodobnienia – na podstawie okoliczności sprawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania, że stosuje on określoną w art. 24 *uokik* praktykę.³

Uprawdopodobnienia wymagają wszystkie przesłanki z zakazu z art. 24 ust. 1 *uokik* łącznie, a nadto Prezes UOKiK musi uznać za zasadne przyjęcie tego zobowiązania.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, że do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest wystąpienie następujących przesłanek:

a. uprawdopodobnienie bezprawności działania przedsiębiorcy

b. uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowego interesu konsumentów

c. złożenie zobowiązania przez przedsiębiorcę

d. uznanie przez Prezesa UOKiK za celowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez przedsiębiorcę zobowiązań.

Ad a. Uprawdopodobnienie bezprawności działania

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody, czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa⁴.

Ad 1.

W świetle przepisu art. 24 ust.1 *uokik* *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Zgodnie zaś z przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 *uokik* *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art.479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz.296, z późn. zm.)*.

Natomiast zgodnie z przepisem art. 479⁴³ k.p.c. *wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.*

Uchwałą z dnia 13 lipca 2006 r. Sąd Najwyższy uznał, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) *stosowanie identycznej klauzuli, jak klauzula*

³ M. Sieradzka [w:] K.Kohutek, M.Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 681;

⁴ por. *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, pod red. J. Szwaji, CH Beck, Warszawa 2000, s. 117-118;

wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonych wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...). Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru (sygn. akt: III SZP 3/2006).

Po przeprowadzeniu wstępnej analizy nadesłanego wzorca, Prezes UOKiK stwierdził, że zapis wskazany w pkt I.1 sentencji niniejszego postanowienia o treści:

W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za trzy wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci listem poleconym. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami monitów w następującej wysokości: 30 zł za pierwszy monit i 50 zł za drugi i trzeci monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni a trzeci 25 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki. Łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 130 zł, może być tożsamy z postanowieniami o treści:

1) W przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może również wystosować /nie częściej niż raz w tygodniu/ upomnienie. Każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 50,00 zł, wpisanym do rejestru dnia 25.08.2006r. pod numerem 829 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2005r. (sygn. akt: XVII AmC 103/04);

2) Za pisemne wezwanie pobiera się zryczałtowaną opłatę w kwocie 20 zł, wpisanym do rejestru 08.08.2012r. pod numerem 3569 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012r. (sygn. akt: XVII AmC 5533/11);

3) Opłata za wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy (pożyczkobiorca) – 20 zł, wpisanym do rejestru dnia 07.12.2012r. pod pozycją 4090 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 czerwca 2012r. (sygn. akt: XVII AmC 2905/11).

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu do wyroku ad 1) uznał, iż kwota 50 zł za upomnienie stanowi wygórowaną wysokość przewidzianej kary pieniężnej, co stanowi niedozwoloną klauzulę umowną określoną w art. 385³ pkt 17 k.c.

Następnie w uzasadnieniu do wyroku ad 2) Sąd uznał, iż powód jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą, ustalając wysokość opłat za świadczone usługi powinien uwzględniać wszelkie koszty związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, w tym koszty związane z windykacją należności. Skoro zakwestionowany zapis nie zawiera sposobu ustalenia wysokości opłaty na poziomie 20,00 zł, oznacza to brak ekwiwalentności świadczeń i skutkować może bezpodstawnym wzbogaceniem się pozwanego. Wskutek takiego zapisu pozwany czerpie bowiem nieuzasadnione korzyści majątkowe kosztem kontrahentów, czyli konsumentów. Takie postępowanie w sposób rażący narusza interesy konsumentów i dobre obyczaje. Dalej Sąd argumentuje, iż postanowienie to narusza także dobre obyczaje, gdyż godzi w równowagę kontraktową stron. Kwestionowane postanowienie zastrzeżone zostało jedynie na rzecz pozwanego z wykluczeniem jego klientów. W tej sytuacji została zakłócona zasada równouprawnienia stron umowy – na korzyść pozwanego, co jest niezgodne z art. 385¹ §1 k.c.

Z kolei w uzasadnieniu do wyroku ad 3) Sąd wskazuje, iż w doktrynie uznaje się, że szacowanie kosztów nie może być oparte na dowolnych kryteriach oraz, że powinno spełniać wymogi należytej staranności. Wątpliwości sądu wzbudziła zatem sama treść powołanego uregulowania. Sąd zakwestionował tu określenie wysokości opłaty w sposób arbitralny – ryczałtowo bez wskazania co ma wpływ na określoną w kwestionowanej klauzuli wysokość opłaty za wezwanie do zapłaty (...). Postępowania takiego, w ocenie Sądu, nie można uznać za rzetelne. Wyjaśnienie pełnomocnika pozwanej zwarte w sprzeciwie, że w koszt wezwania wkalkulowany jest czas pracy pracownika, który musi wyliczyć wymagalne zobowiązanie, sporządzić odpowiednio pismo, koszty papieru i druku, przygotowanie korespondencji oraz jej wysłanie (koszt wysłania listu poleconego) wskazuje, że pozwana przenosi w ten sposób na konsumenta koszty prowadzenia działalności gospodarczej. Zważyć przy tym należy, że wysokość kosztów rzeczywiście poniesionych przez pozwaną może odbiegać od uzyskanych na skutek stosowania zakwestionowanej klauzuli. Zdaniem Sądu, niedopuszczalna jest sytuacja, w której okoliczność taka generowałaby (choćbyby minimalne) źródło dochodów pozwanej kosztem konsumentów. Sąd uznał zatem, iż zapis taki rażąco narusza interesy konsumentów (art. 385¹ §1 k.c.).

Biorąc pod uwagę powyższe analizy Sądu wskazać należy, że postanowienie, o którym mowa w pkt I.1 sentencji postanowienia może być tożsame z przywołanymi wyżej postanowieniami wpisanymi do rejestru. Kwotę 50 zł za wezwanie do zapłaty Sąd uznał za wygórowaną, a więc opłata za drugie i trzecie wezwanie stosowana przez MoneyNow także może zostać uznana za wygórowaną. Ponadto Spółka nie przedstawia konsumentom żadnej kalkulacji, z której wynikają stosowane przez nią opłaty za wezwania. Sąd zakwestionował także samą praktykę ryczałtowego pobierania opłat za wezwania w każdym przypadku braku płatności.

Konkludując, w ocenie Prezesa UOKiK, należy uznać, że uprawdopodobnione zostało występowanie tożsamości porównywanych klauzul.

Ad 2.

W świetle przepisu art. 24 ust.1 uokik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie zaś z przepisem art. 24 ust. 2 uokik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności naruszenie obowiązku udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (art. 24 ust. 2 pkt 2).

Do stwierdzenia tejsze praktyki konieczne jest skontrolowanie, czy przedsiębiorca, oferując konsumentom pożyczki gotówkowe, dopełnił wszystkich wymaganych przepisami obowiązków, w szczególności, czy zawarł wszystkie niezbędne konsumentowi do porównania ofert informacje w Formularzu informacyjnym a następnie w umowie zgodnie z wymogami ustawy o kredycie konsumenckim. Posiadanie tych informacji jest niezbędne konsumentowi do podjęcia prawidłowej, czyli świadomej i zarazem efektywnej decyzji rynkowej, a ich brak wpływa negatywnie lub wyłącza możliwość podjęcia przemyślanej i suwerennej decyzji rynkowej.⁵

W tym miejscu wyjaśnić należy, iż w związku z wejściem w życie dnia 17 stycznia 2014r. ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013r., poz. 1567) nowelizującej ustawę o kredycie konsumenckim m.in. poprzez dodanie do przepisu art. 14 ustępu 2, Prezes UOKiK dokonał doprecyzowania kwalifikacji prawnej w zakresie zarzutów z pkt I. 2 a i b sentencji

⁵ Zob. decyzja Prezesa UOKiK z dnia 06.03.2006r. nr RGD-5/2006.

decyzji wskazując jako podstawę prawną praktyki przepis art. 14 ust. 1 zw. z art. 13 ust.1 pkt 12 (dot. zarzutu z pkt I 2 a) oraz art. 14 ust. 1 zw. z art. 13 ust.1 pkt 13 ustawy o kredycie konsumenckim.

a.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 w zw. z art.13 ust.1 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca przekazuje konsumentowi na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego informacje o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, a więc informacji określającej, w jakiej wysokości w stosunku rocznym kredytodawca naliczy konsumentowi odsetki w przypadku ewentualnego opóźnienia w zapłacie zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki. W formularzach informacyjnych przedłożonych Prezesowi UOKiK przez Spółkę brak takiej informacji, co może zostać uznane za niedopełnienie obowiązku informacyjnego.

Wskazać w tym miejscu należy, iż MoneyNow w piśmie do Prezesa UOKiK z dnia 15 kwietnia 2013r. (data wpływu: 18.04.2013r.) poinformowała, iż nie pobiera od konsumentów odsetek za opóźnienie. Jednakże, w ocenie Prezesa UOKiK, taka informacja winna znaleźć się w formularzu informacyjnym, po pierwsze dlatego, że wymóg taki został sformułowany przez ustawodawcę, a po drugie, brak jakiegokolwiek informacji w tym zakresie nie wyklucza możliwości żądania tych odsetek za opóźnienie przez przedsiębiorcę (choćby na etapie wniesienia powództwa do Sądu) z uwagi na uregulowania prawne. Mianowicie, zgodnie z przepisem art. 481 §1 kodeksu cywilnego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 481 §2 k.c. jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe.

Brak jakiegokolwiek informacji w zakresie pobierania bądź niepobierania przez MoneyNow odsetek za opóźnienie, w ocenie Prezesa UOKiK, może stanowić naruszenie obowiązku udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji i może stanowić zagrożenie żądania tych odsetek od konsumenta na etapie wystąpienia do sądu z powództwem o zapłatę.

b.

Jeśli zaś chodzi o skutki braku zapłaty, Spółka w *Formularzu informacyjnym* nie zawarła pełnej informacji o skutkach braku płatności. Mianowicie nie wskazała, iż w przypadku braku płatności przez konsumenta dane o zadłużeniu Pożyczkobiorcy mogą zostać przekazane do biur informacji gospodarczej zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Informacja taka znajduje się dopiero w umowie z konsumentem. Należy zatem stwierdzić, iż brak prawidłowego poinformowania konsumenta o pełnych skutkach braku płatności na etapie przed zawarciem umowy, tj. w formularzu informacyjnym, może stanowić naruszenie dyspozycji art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 13 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ad 3.

Zgodnie z art.30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim umowa o kredyt konsumencki (...) powinna określać roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i warunki jej zmiany (...) (pkt 11).

Analiza przedłożonego przez MoneyNow wzorca *umowy pożyczki* oraz zawartych z konsumentami umów wykazała, iż informacji o wysokości odsetek za opóźnienie w niej nie zawarto.

Wskazać w tym miejscu należy, iż Spółka w piśmie do Prezesa UOKiK z dnia 15 kwietnia 2013r. (data wpływu: 18.04.2013r.) poinformowała, iż nie pobiera od konsumentów odsetek za opóźnienie. Jednakże, w ocenie Prezesa UOKiK, taka informacja winna znaleźć się w umowie z konsumentem, po pierwsze dlatego, że wymóg taki został sformułowany przez ustawodawcę, a po drugie, brak jakiegokolwiek informacji w tym zakresie nie wyklucza możliwości żądania tych odsetek za opóźnienie przez przedsiębiorcę (choćby na etapie wniesienia powództwa do Sądu) z uwagi na przepis art. 481 §2 k.c. stanowiący, że jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Brak jakiegokolwiek informacji w umowie pożyczki w zakresie pobierania bądź niepobierania przez MoneyNow odsetek za opóźnienie, w ocenie Prezesa UOKiK, może stanowić naruszenie obowiązku udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji i może stanowić zagrożenie pobrania tych odsetek od konsumenta na etapie wystąpienia do sądu z powództwem o zapłatę.

W art. 30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, wolą ustawodawcy ustanowiony został katalog obowiązków przedsiębiorcy wobec konsumentów korzystających z jego usług. Podkreślając rangę tych zapisów nadano im formę obowiązków ustawowych. Przyjąć zatem należy, iż nieuczynienie zadość w/w obowiązkom ustawowym godzi w interes konsumentów, który ustawodawca uznał za istotny i podlegający ochronie prawnej.

W związku z powyższym, w ocenie Prezesa UOKiK, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji zostało uprawdopodobnione.

Ad b. Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów sformułowała definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3 *uokik*, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 *uokik* należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich – aktualnych lub potencjalnych klientów – traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lipca 2008r., sygn. akt: VI ACa 306/08)⁶.

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów.*

W ocenie Prezesa UOKiK, praktyki zarzucane MoneyNow mogły zatem dotyczyć wszystkich potencjalnych konsumentów, którzy chcieliby zawrzeć umowę pożyczki ze Spółką. Zatem stroną umowy o pożyczkę mogli być zarówno wszyscy aktualni, jak i wszyscy przyszli, potencjalni pożyczkobiorcy. Oznacza to *de facto*, że za uprawdopodobniony należy uznać fakt, że przedmiotowe praktyki mogą dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem mogły naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

⁶ D. Miąsik [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa (...)*, op. cit., s. 962;

Na poparcie powyższego należy przytoczyć pogląd, jaki zaprezentował Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z 13 stycznia 2009r., zgodnie z którym ***jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów (sygn. akt: XVII Ama 26/08)***. Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym, działania Spółki nie dotyczyły interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz uprawdopodobniono, że mogły wpływać niekorzystnie, w szczególności na ekonomiczne interesy, potencjalnie nieokreślonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy ewentualnych kontrahentów przedsiębiorcy.

Jak już wcześniej wspomniano, zgodnie ze stanowiskiem doktryny uprawdopodobnienie (*semiplena probatio*), pojmowane jako środek zastępczy dowodu w ścisłym znaczeniu, niedający pewności, ale wyłącznie prawdopodobieństwo twierdzenia o jakimś fakcie, stanowi odstępstwo od ogólnej reguły dowodzenia twierdzonych faktów na korzyść tej strony, której ustawa zezwala w określonym wypadku na uprawdopodobnienie faktu, na który się powołuje, zamiast udowadniania go. Jest to środek zwolniony z formalizmu zwykłego postępowania dowodowego mający na celu przyspieszenie postępowania w sprawie.⁷ Mając w szczególności tę okoliczność na uwadze, Prezes UOKiK, w konsekwencji przyjęcia zobowiązania przedsiębiorcy, zastosował przepis art. 243 *kpc* w zw. z art. 84 *uokik* stanowiący, iż *zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu*.

W przypadku uprawdopodobnienia bezprawności organ odstępkuje od udowodnienia określonych faktów na korzyść przedsiębiorcy. Prezes UOKiK zgromadził w niniejszej sprawie informacje i dokumenty pozwalające uznać za uprawdopodobnione, że MoneyNow naruszyła przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 *uokik*.

Ad c. złożenie zobowiązania przez przedsiębiorcę

Oprócz uprawdopodobnienia wyżej omówionych przesłanek, warunkiem pozwalającym na wydanie decyzji zobowiązującej przez Prezesa UOKiK jest zobowiązanie się przez przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom. Zobowiązanie przedsiębiorcy stanowi jednostronny akt woli, który w sytuacji wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 *uokik* staje się obowiązkiem prawnym.⁸

Zobowiązanie może polegać na podjęciu działania bądź zaniechania, w zależności od tego, jaka postać zachowania przedsiębiorcy będzie niezbędna do zabezpieczenia interesów konsumentów.

W przedmiotowej sprawie, MoneyNow zobowiązała się do wykonania działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym przez Prezesa UOKiK naruszeniom zbiorowych interesów konsumentów polegających na: usunięciu stosowanego we wzorcu umowy pożyczki postanowienia o treści: *W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za trzy wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci listem poleconym. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami monitów w następującej wysokości: 30 zł za pierwszy monit i 50 zł za drugi i trzeci monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni a trzeci 25 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca*

⁷ T. Demendecki, Komentarz do art.243 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex online 2012;

⁸ M.Sieradzka [w:] K.Kohutek, M.Sieradzka, *Ustawa (...)*, op.cit., s. 681-682;

zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki. Łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 130 zł, i zastąpienie go postanowieniem w brzmieniu: *W celu uzyskania zapłaty należności przeterminowanych MoneyNow może obciążyć Pożyczkobiorcę opłatą za cztery wysłane monity. Dwa pierwsze zostaną wysłane Pożyczkobiorcy listem zwykłym, trzeci i czwarty – listami poleconymi. Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami tych monitów w następującej wysokości: 7 zł za pierwszy i drugi monit i 10 zł za trzeci i czwarty monit. Pierwszy monit zostanie wysłany do Pożyczkobiorcy nie wcześniej niż w terminie 7 dni, drugi 14 dni, trzeci 25 dni, czwarty 61 dni licząc od dnia, w którym Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy pożyczki. W związku z powyższym, Pożyczkobiorcy zostaną wysłane maksymalnie 4 monity nie częściej niż raz na tydzień, a łączny koszt wysłania tych monitów nie przekroczy kwoty 34 zł.* Ponadto Spółka zobowiązała się do zamieszczenia w Formularzu informacyjnym kredytu konsumenckiego oraz w Umowie pożyczki informacji, że roczna stopa zadłużenia przeterminowanego wynosi zero procent, a także do zamieszczenia w Formularzu informacyjnym informacji o tym, że dane o zadłużeniu Pożyczkobiorcy mogą zostać przekazane do biur informacji gospodarczych.

Wobec powyższego stwierdzić należy, iż przesłanka złożenia przez przedsiębiorcę wniosku o wydanie decyzji w trybie art. 28 *uokik* została spełniona.

Ad d. Uznanie przez Prezesa UOKiK za celowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez przedsiębiorcę zobowiązań

Wobec faktu złożenia przez MoneyNow stosownego zobowiązania, Prezes UOKiK uznał za zasadne przyjęcie zobowiązania w zakresie przez Spółkę przedstawionym. Wskazać należy, iż zaproponowane przez przedsiębiorcę zobowiązanie doprowadzi do całkowitego wyeliminowania naruszeń wobec konsumentów, a jednocześnie pozwoli na skrócenie przebiegu postępowania dowodowego. Stąd wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej należało uwzględnić.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Ad II. Obowiązek składania informacji o stopniu realizacji zobowiązania

Stosownie do art. 28 ust. 3 *uokik* elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa UOKiK obowiązku składania w terminie wyznaczonym przez organ ochrony konsumentów informacji o stopniu realizacji zobowiązań, m.in. w formie sprawozdania z wykonania nałożonego zobowiązania. Nałożenie zaś obowiązku sprawozdawczego zwalnia Prezesa UOKiK z konieczności monitorowania zachowań przedsiębiorcy⁹, a pozwala skoncentrować się na efekcie końcowym realizacji zobowiązań, jakim jest sprawozdanie. MoneyNow powinna zatem w terminie do 31 maja 2014r. przedłożyć poprawiony wzór umowy pożyczki oraz Formularz informacyjny w brzmieniu zgodnym ze złożonym zobowiązaniem oraz przykładowe trzy umowy zawarte w oparciu o nowy wzorzec, na potwierdzenie wprowadzonych zmian.

⁹ D. Miąsik, [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa(...)*, op. cit., s.1055;

Wyznaczony na złożenie sprawozdania termin do 31 maja 2014 roku jest terminem odpowiednim, wystarczającym do wykonania nałożonego obowiązku.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Jednocześnie poucza się, że na podstawie art. 81 ust. 1 *uokik* w związku z art. 479²⁸ §2 k.p.c. **od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie** do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **za pośrednictwem** Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie **dwutygodniowym** od dnia jej doręczenia.

*Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Dorota Karczewska*